

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของคนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้มีการบรรจุวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ด้วยเหตุที่วิชาพลศึกษามีความสำคัญ เพราะเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางพลศึกษา ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) “พลศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับการศึกษาอื่น ๆ กล่าวคือ มุ่งที่จะพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม แต่จะแตกต่างจากการศึกษาอื่น ๆ คือ พลศึกษาจะใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อกลางในการเรียน” และบุญสม มาร์ติน (2520) ได้กล่าวไว้ว่า “การพลศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ทางโรงเรียนต้องจัดให้มีการเรียนการสอนขึ้น อย่างทัดเทียมกับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ เพราะสิ่งที่เขาทั้งหลายได้เรียนนั้นจะได้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเขา” จะเห็นได้ว่า การจัดพลศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นที่ทุกโรงเรียนจะต้องจัดให้มีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

พื้นฐานการจัดพลศึกษาในโรงเรียนอย่างหนึ่งก็คือ การจัดให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงกัน ตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2527) กิจกรรมพลศึกษาที่นำมาใช้สอนในระดับประถมศึกษานี้ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนได้มีพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่มีความ

สำคัญและจำเป็นในการที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปอีก เช่นในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 จัดให้มีการเรียนในกิจกรรมการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน การเล่นสมมติ เกมเบ็ดเตล็ด กิจกรรมเข้าจังหวะ ฯลฯ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ได้จัดให้มีการเรียนอิมนาสติกขั้นพื้นฐาน กีฬา กรีฑาขั้นพื้นฐาน ฯลฯ และสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จัดให้มีการเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ อิมนาสติก กรีฑา กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพทางกาย กิจกรรมแบบผลัดที่ ยากขึ้น และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะ และเจตคติ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงและสง่างาม ได้รับความสนุกสนานจากการเรียนและการเล่น มีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ตลอดจนทักษะที่จะนำไปสู่กิจกรรมกีฬา ทั้งประเภทบุคคลและทีม เห็นความสำคัญและสนใจในกิจกรรมนันทนาการ ขอมรับกติกาและผลของการเล่น เกิดการยอมรับความสามารถของผู้อื่นและความแตกต่างระหว่างบุคคล

อย่างไรก็ตาม วิชาพลศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการจัดโปรแกรมพลศึกษาเป็นสำคัญ เพราะการจัดโปรแกรมพลศึกษาจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาพลศึกษา เวสต์ และบุชเชอร์ (West and Bucher, 1991) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโปรแกรมพลศึกษาไว้ว่า “วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่จะได้รับจากการเรียนพลศึกษานั้น จะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อมีโปรแกรมพลศึกษาที่ดี” และบุชเชอร์ (Bucher, 1975) ยังได้เสนอไว้อีกว่า โปรแกรมพลศึกษาควรประกอบไปด้วยโครงการต่อไปนี้ คือ

1. โครงการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน
2. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน
3. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน
4. โครงการจัดกิจกรรมบรรณาการทางพลศึกษา
5. โครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ

การจัดโปรแกรมพลศึกษาระดับประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากเป็นการวางพื้นฐานพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของเด็กนักเรียนแล้ว ยังเป็นการฝึกเขาวนและประสาทให้สัมพันธ์กับการใช้กล้ามเนื้อ เป็นการพัฒนาทางด้านอารมณ์ เมื่อได้จัดให้มีการแข่งขันนักเรียนเกิดความสนุกสนาน รวมทั้งยังได้ฝึกการยอมรับในผลของการแข่งขันเป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการมีน้ำใจเป็นนักกีฬาด้วย (ถานันดร สุวรรณรัตน์, 2527) นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

การจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์และความต้องการของนักเรียนและสังคม จำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งเรื่องนี้ กุลิกและเออร์วิก (Gulick and Urwick อ้างถึงใน จรรยา แก่นวงษ์คำ, 2524) ได้เสนอความคิดและกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ซึ่งเรียกชื่อว่า "POSDCoRB" คือ

1. ด้านการวางแผน (P=planing) หมายถึง การวางแผนอันเป็นการคาดการณ์ในอนาคต ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน
2. ด้านการจัดดำเนินการ (O = Organization) หมายถึง การจัดแบ่งหน่วยงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน
3. ด้านการจัดบุคลากร (S = Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ หรือการจัดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม รวมถึงการที่จะสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วย
4. ด้านการอำนาจการ (D = Directing) หมายถึง การอำนาจการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงได้ดี
5. ด้านการประสานงาน (Co = Co-ordinating) หมายถึง การร่วมมือประสานงานเพื่อการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน
6. ด้านการประเมินผล (R = Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง การเสนอรายงานนี้ทำให้ผู้บังคับบัญชารับความก้าวหน้าของงานทุกระยะ สะดวกแก่การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในขณะที่เดียวกันมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วย
7. ด้านงบประมาณ (B = Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธี ในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน การวางแผน หรือโครงการในการใช้จ่ายเงิน การบัญชี การควบคุมดูแล การใช้จ่ายเงิน หรือตรวจสอบบัญชีโดยรอบคอบและรัดกุม

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน การจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคไม่น้อยเพียงใดยังไม่เป็นที่แน่ชัด เนื่องจากการศึกษารายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาในเรื่องปัญหาการสอนวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 (คารณี กษศรีสวัสดิ์, 2525) ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตร
 ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (สิริวรรณ ฉายวิมล, 2537) มีเพียง
 เกษม ช่วยพ้ง (2524) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดดำเนินการ โปรแกรม
 พลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่
 การจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนให้ความสำคัญกับการสอนพลศึกษาในชั้นมากที่สุด และ
 ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ อุปกรณ์ทางพลศึกษามีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และมีไม่ครบทุก
 ประเภทตามกิจกรรมที่จัด งบประมาณการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาไม่เพียงพอ ฯลฯ

การที่จะการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ขึ้นอยู่กับ
 ปัจจัยหลายด้านด้วยกัน คือ ด้านการวางแผน การจัดดำเนินการ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก
 การประสานงาน การประเมินผล และงบประมาณ ตลอดจนการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน
 ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถม
 ศึกษาอย่างยิ่ง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีนักเรียนที่เข้าศึกษามาก
 จำนวนถึง 284,089 คน มีจำนวนโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 429 โรงเรียน (สถิติการศึกษาที่สำคัญ สำนัก
 การศึกษา, 2539) ทุกโรงเรียนมีการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษา เช่นเดียวกับ โรงเรียนประถม
 ศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ไม่เคยมีการศึกษาปัญหาเกี่ยว
 กับจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษามาก่อน ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีผู้ศึกษาเพียงเรื่องเดียว คือ
 ปัญหาการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (สุรัต ยิ่งสกุล, 2530) ใน
 ปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความแออัดมากขึ้น เนื่องจากจำนวน
 นักเรียนเพิ่มมากขึ้น และสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่
 มอบหมายให้ครูประจำชั้นและครูอื่น ๆ สอนวิชาพลศึกษา เนื่องจากขาดแคลนครูพลศึกษาที่มีวุฒิ
 ทางพลศึกษา (สิริวรรณ ฉายวิมล, 2537) อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องขาดแคลนสถานที่และอุปกรณ์
 (พงษ์ศักดิ์ พุฒศรี, 2524) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัด
 ดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทาง
 ในการปรับปรุงแก้ไขการจัด โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
 บรรลุเป้าหมายประสบผลสำเร็จและได้ผลที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษา ในโรงเรียนระดับประถม
 ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษา ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างผู้บริหารกับครูพลศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. โครงการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน
2. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน
3. โครงการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน
4. โครงการจัดกิจกรรมบรรณาการทางพลศึกษา
5. โครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ
6. การบริหารงานพลศึกษาในโรงเรียน
7. การจัดและบริหารวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทาง

พลศึกษา

และศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ด้านการวางแผน
2. ด้านการจัดดำเนินการ
3. ด้านการจัดบุคลากร
4. ด้านการสั่งการ
5. ด้านการประสานงาน
6. ด้านการประเมินผล
7. ด้านงบประมาณ

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูพลศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีความเข้าใจในเรื่องการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน

2. การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เกี่ยวกับปัญหาการจัด
 ดำเนินการโปรแกรมพลศึกษา ของผู้บริหารและครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 กรุงเทพมหานคร เป็นคำตอบที่เชื่อถือได้และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านแสดงความคิดเห็นตาม
 สภาพความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน	หมายถึง	โรงเรียนชั้นประถมศึกษา ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
ครูพลศึกษา	หมายถึง	ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา หรือครูทำหน้าที่รับผิดชอบการจัด ดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน ทั้งที่มีวุฒิทาง พลศึกษาและไม่มีวุฒิทางพลศึกษา
สภาพ	หมายถึง	ลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการจัดโปรแกรมพลศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ปัญหา	หมายถึง	สภาพการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน
โปรแกรมพลศึกษา	หมายถึง	โครงการต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียน ประกอบด้วย โครงการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน โครงการจัดการแข่งขันกีฬา ภายในโรงเรียน โครงการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน โครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ โครงการจัดกิจกรรมบรรณาการ ทางพลศึกษา
การจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษา	หมายถึง	การจัดดำเนินการโปรแกรมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดดำเนินการ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การประเมินผล การจัดงบประมาณ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในการปรับปรุงการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษา ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ติดตาม ประเมินผลให้ความช่วยเหลือและรับทราบปัญหาในการจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษา เพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขต่อไป
5. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูพลศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การพลศึกษา ในการที่จะส่งเสริมให้การจัดดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย